

Autorská práva (copyright) v rámci jednotného digitálního trhu

Podkladový dokument ke Kulatému stolu v rámci Národního konventu o EU III

Úvod

Pod pojmem Jednotný digitální trh (nebo také Digital single market) je třeba představit si takový digitální trh, v rámci kterého dochází k účelnému a svědomitému odstraňování vnitrostátních překážek on-line prostředí. Staví na myšlence společného trhu, jehož cílem je:

- odstraňovat obchodní překážky mezi členskými státy,
- zvyšovat tak hospodářskou prosperitu a přispívat k vytváření „stále užšího svazku evropských národů“,¹

a který se dále rozvíjí v koncepci vnitřního trhu,² jenž je definován jako „*prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu*“³.

Digitální technologie mění způsob produkce a distribuce hudby, filmů, televizních a rozhlasových pořadů, knih a tisku, a mění i způsob, jakým si k nim opatřujeme přístup. Velkou oblibu si získaly nové on-line služby, např. streamování hudby, platformy s nabídkou videí na vyžádání a agregátory informací. Spotřebitelé stále častěji očekávají, že se k obsahům kulturní povahy dostanou také na cestách nebo z jiného členského státu. Nové digitální prostředí má vytvořit lepší příležitosti pro evropské tvůrce.

Jednotný digitální trh má ve smyslu výše uvedených myšlenek zajistit pro občany a podniky bezproblémový přístup k činnostem on-line a to nejen s důrazem na vysokou ochranu spotřebitelů a osobních údajů bez ohledu na státní příslušnost nebo místo bydliště, ale i za podmínek spravedlivé hospodářské soutěže.⁴

Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě, kterou Komise zveřejnila dne 6. května 2015, stanovuje 16 klíčových opatření rozdělených do 3 pilířů:⁵

¹ Preambule Smlouvy o fungování Evropské unie (konsolidované znění), 2012/C 326/01. In: EUR-Lex [právní informační systém]. [cit. 2016-10-20]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:326:FULL:CS:PDF>

² MACIEJEWSKI, Mariusz, Louis DANCOURT a Magdalena DIMOVA. *Všudypřítomný jednotný digitální trh*. [online]. 2016 [cit. 2016-10-20]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuld=FTU_5.9.4.html

³ Článek 26 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (konsolidované znění).

⁴ Evropská komise. Stav Unie v roce 2016: Komise navrhuje moderní úpravu autorského práva v zájmu rozkvětu a přístupnosti evropské kultury. [online]. Štrasburk, 2016 [cit. 2016-10-20]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3010_cs.htm

⁵ Evropská unie. Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě ze dne 6. 5. 2015. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Brusel: Evropská komise, s. 3-4. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1447773803386&uri=CELEX:52015DC0192>

I. pilíř	II. pilíř	III. pilíř
Zlepšení přístupu spotřebitelů a podniků ke zboží a službám online v celé Evropě	Vytvoření vhodných podmínek pro rozvoj digitálních sítí a služeb	Maximalizace růstového potenciálu naší evropské digitální ekonomiky

Ve Strategii pro jednotný digitální trh autorská práva zaujímají své místo mimo jiné v části 2.4. „*Lepší přístup k digitálnímu obsahu – moderní, evropštější rámec pro oblast autorského práva*“. Komise vyzdvihuje důležitost digitálního obsahu pro dnešní moderní Evropu a zároveň i pojmenovává největší překážky stojící v cestě dalšímu rozvoji této oblasti. Kromě problému s přístupem k obsahu z jiných evropských zemí, než je země původu, se jedná také například o nemožnost zpřístupnit určitý obsah pro:

- omezení ve smlouvách mezi nositeli práv a jejich distributory; nebo
- rozdílný přístup k otázkám jako je vytěžování textů a dat pro vědecké účely v právních rádech členských států.

Komise v tomto materiálu mimo jiné uvádí, že 45 % společností, které zvažují prodej digitálních služeb on-line jednotlivcům, uvedlo, že:

- problém představují autorská práva, která jim brání v prodeji do zahraničí; a
- méně než 4 % všech videí na vyžádání jsou v EU přístupná přeshraničně.⁶

Samostatnou kapitolou v rámci budoucnosti ochrany autorských práv v rámci jednotného digitálního trhu je otázka poskytovatelů služeb informační společnosti a s tím spojená otázka boje s nelegálním obsahem na internetu. Poskytovatelé služeb informační společnosti jsou přitom poskytovatelé služeb, jako jsou Youtube, Facebook, Dropbox, či poskytovatelé internetového připojení (užívána je též zkratka ISP, neboli Internet Service Provider). V rámci vývoje internetového prostředí vyšlo v průběhu času najevo, že aplikování odpovědnosti tak, jak ji známe z běžného „off-line“ světa, na toto velice specifické prostředí představuje překážku pro vývoj poskytovaných služeb, resp. že tato odpovědnost jejich poskytování fakticky znemožňuje. Z těchto myšlenek ostatně vychází původní směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (dále jen „*směrnice o elektronickém obchodu*“)⁷, která odpovědnost těchto ISP upravuje.

⁶ Tamtéž, s. 7

⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trh. In: EUR-Lex [právní systém]. Dostupné z : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1477324913420&uri=CELEX:32000L0031>

Přestože Komise tvrdí, že si uvědomuje složitost správného nastavení limitů pro udržení tzv. *bezpečných přístavů*⁸, vzbuzuje v současné době přístup Komise k úpravě některých povinností ISP značné vášně a rozpoutává četné diskuze. Cílem dalšího vývoje jednotného digitálního trhu by tak měly být:

- rovnováha mezi oprávněnými zájmy držitelů autorských práv; a zároveň
- spravedlivé nastavení odpovědnosti ISP vzhledem k zajištění ochrany autorských práv u děl, které někteří uživatelé na tyto platformy v rozporu s jejich podmínkami nahrávají a které prostřednictvím těchto platforem sdílejí.

Jeden z prvních kroků, učiněných ze strany Komise na základě Strategie pro jednotný digitální trh, bylo vypracování a předložení návrhu Nařízení o zajištění přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu ze dne 9. 12. 2015 (dále jen „**návrh Nařízení o přenositelnosti služeb**“)⁹. Tento návrh Nařízení o přenositelnosti služeb byl vypracován za účelem umožnění uživateli užívat předplacené on-line služby i po dobu, kdy se uživatel nenachází ve svém domovském státě, ve kterém si tuto službu předplatil.

Mimo návrhu Nařízení o přenositelnosti služeb tvoří současný „*autorskoprávní balíček*“ směřující k modernizaci evropského autorského práva také návrhy dvou směrnic a dvou nařízení:

- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu ze dne 14. 9. 2016 (dále jen „**návrh Směrnice DSM**“).¹⁰
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a přenosy vysílání televizních a rozhlasových pořadů ze dne 14. 9. 2016 (dále jen „**návrh Nařízení o vysílání**“).¹¹

⁸ Tamtéž, s. 12.

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady o zajištění přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu ze dne 9. 12. 2015, COM(2015) 627, 2015/0284(COD). In: EUR-Lex [právní informační systém]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52015PC0627>

¹⁰ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu ze dne 14. 9. 2016, COM(2016) 593, 2016/0280 (COD). In: EUR-Lex [právní informační systém]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1477320400767&uri=CELEX:52016PC0593>

¹¹ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a přenosy vysílání televizních a rozhlasových pořadů ze dne 14. 9. 2016, COM(2016) 594, 2016/0284 (COD). In: EUR-Lex [právní informační systém]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1477320062188&uri=CELEX:52016PC0594>

- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o některých povolených způsobech užití děl a jiných předmětů chráněných na základě autorského práva a práv s ním souvisejících, z nichž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení, a o změně směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti ze dne 14. 9. 2016.¹²
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o přeshraniční výměně kopií některých děl a jiných předmětů, které jsou chráněny autorským právem a právy s ním souvisejícími, v přístupném formátu mezi Uníí a třetími zeměmi, z níž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení ze dne 14. 9. 2016.¹³

Níže uvedené podklady byly vypracovány za účelem poskytnutí základního vhledu do problematiky, nezbytného pro další diskuzi v tématech:

- přístupu k obsahu napříč Evropskou unií, především v kontextu nových povinností spojených s televizním vysíláním;
- spravedlivého a udržitelného trhu digitálního obsahu a otázky, jaké dopady na něj budou mít některé instituty zakotvené v návrhu Směrnice DSM;
- přizpůsobení limitací a výjimek z autorského práva digitálnímu a přeshraničnímu prostředí.

¹² Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o některých povolených způsobech užití děl a jiných předmětů chráněných na základě autorského práva a práv s ním souvisejících, z nichž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení, a o změně směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti ze dne 14. 9. 2016, COM(2016) 596, 2016/0278(COD). In: EUR-Lex [právní informační systém]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1477320660119&uri=CELEX:52016PC0596>

¹³ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o přeshraniční výměně kopií některých děl a jiných předmětů, které jsou chráněny autorským právem a právy s ním souvisejícími, v přístupném formátu mezi Uníí a třetími zeměmi, z níž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení ze dne 14. 9. 2016, COM(2016) 595, 2016/0279(COD). In: EUR-Lex [právní informační systém]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1477320815529&uri=CELEX:52016PC0595>

I. Přístup k obsahu napříč Evropskou unií

I. Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a přenosy vysílání televizních a rozhlasových pořadů

Evropská komise se snaží reagovat na právní překážky poskytování online obsahu napříč evropskými zeměmi. Zatímco se paleta digitálních a online televizních a rozhlasových služeb rozšiřuje, současný právní režim způsobuje, že je tento obsah často nedostupný uživatelům zdržujícím se nebo žijícím v dalších členských státech.

Evropská komise v této oblasti již dříve představila návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zajištění přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu ze dne 9. prosince 2015, COM(2015) 627, 2015/0284(COD)¹⁴. Tento návrh nařízení ukládá poskytovatelům on-line služeb povinnost, aby umožnili svým zákazníkům – spotřebitelům, kteří jsou dočasně přítomni v nějakém jiném členském státě než v členském státě svého bydliště, přistupovat k on-line službě poskytující obsah a využívat ji tak, jako kdyby se nacházeli v členském státě svého bydliště. Kvalita poskytované on-line služby se však v takové situaci může lišit. Evropská komise toto zdůvodňuje vysokými náklady, které by v případě zavedení požadavku na stejnou kvalitu poskytované on-line služby vznikaly poskytovatelům služeb. Tyto náklady by totiž v konečném důsledku dopadly na koncové zákazníky. Možnost poskytovat služby omezené kvality však nelze využít, pokud se poskytovatel se svým zákazníkem dohodl na tom, že zajistí stejnou kvalitu.

Dalším významným krokem v oblasti odstraňování právních překážek poskytování online obsahu napříč členskými státy je již výše uvedený návrh Nařízení o vysílání.

Evropská komise tímto návrhem Nařízení o vysílání reaguje na situaci způsobenou skutečností, že vysílaný obsah v podobě filmů, seriálů či zpravodajství zahrnuje celou řadu chráněných děl a provozovatelé a poskytovatelé musí pro řádné užití tohoto obsahu vypořádat práva s vysokým počtem nositelů autorských práv. Toto vypořádání je navíc vzhledem k povaze díla často nutné provést ve velice krátkém časovém rámci (například příprava zpravodajských relací). Ve věcech družicového vysílání byla tato situace výrazně zjednodušena ze strany EK zakotvením tzv. zásady země původu (viz níže v textu), nicméně tuto zásadu není možné aplikovat pro vypořádání práv k online službám. Mezi další dokumenty, jejichž zakotvení si výše uvedené skutečnosti vyžádaly, patří mimo návrhu Nařízení o vysílání také návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění

¹⁴ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zajištění přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu ze dne 9. prosince 2015, COM(2015) 627, 2015/0284(COD). In: EUR-Lex [právní informační systém]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52015PC0627>

směrnice 2010/13/EU o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb s ohledem na měnící se situaci na trhu.¹⁵

Návrh Nařízení o vysílání pro doplňkové online služby taktéž zavádí zásadu země původu, tedy mechanismus, kdy se má za to, že k užitím díla spojeným s poskytováním této služby dochází výlučně v tom členském státě, v němž má vysílací organizace hlavní místo podnikání.¹⁶

V rámci samotného výkonu práva k přenosu vysílání jinými nositeli práv než vysílacími organizacemi zavádí návrh Nařízení o vysílání v čl. 3 povinnost těchto nositelů práv vykonávat tato práva prostřednictvím organizace kolektivní správy. Návrh Nařízení o vysílání také definuje pravidla, jak tato práva následně vykonávat. Provozovatelům, kteří nabízejí balíčky stanic, nové legislativní návrhy usnadňují získat potřebné povolení. Namísto toho, aby provozovatelé museli individuálně vyjednávat s každým nositelem práv, bude nově platit, že pokud budou tyto balíčky stanic z jiných členských států chtít nabízet, budou moci licence získat od organizací kolektivní správy, které nositele autorských práv zastupují.¹⁷ Tím by se měl rozšířit i výběr obsahu pro jejich zákazníky.

Je třeba upozornit, že povinnost vykonávat svá práva na udělení nebo odmítnutí povolení k přenosu vysílání prostřednictvím organizace kolektivní správy je uložena pouze jiným nositelům práv než vysílacím organizacím. Zatímco tyto subjekty svá práva prostřednictvím kolektivní správy vykonávat musí, vysílací organizace požívají z tohoto pravidla v případě vlastního obsahu výjimky zakotvené v čl. 4 Nařízení o vysílání.

Ze strany rozličných subjektů však zaznívají rozporuplné reakce na tento návrh. Protože tento návrh Nařízení o vysílání hovoří o tom, jakým způsobem se budou služby v rámci provozovatelů nabízet, bude mít nový návrh na tyto subjekty zásadní dopad.

Zatímco Evropská vysílací unie změny podporuje s odůvodněním, že tyto změny umožní jejím členům, kterými jsou veřejnoprávní televizní stanice, nabízet své programy ve vybraných členských státech snadněji, jinak je tomu u soukromých televizních stanic. Ty spatřují nebezpečí v možné nedostupnosti

¹⁵ Návrh Směrnice Evropského parlamentu a rady, kterou se mění směrnice 2010/13/EU o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb s ohledem na měnící se situaci na trhu ze dne 25. 5. 2016, COM(2016) 287, 2016/0151(COD). In: EUR-Lex [právní informační systém]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016PC0287&from=EN>

¹⁶ „Má se za to, že k úkonu sdělování veřejnosti a aktu zpřístupňování, k nimž dochází při poskytování doplňkové online služby pod kontrolou a na odpovědnost vysílací organizace, jakož i k úkonům rozmnožení, jež jsou nezbytné k poskytování doplňkové online služby, přístupu k ní a jejímu využívání, dochází pro účely výkonu autorského práva a práv s ním souvisejících, jež mají pro tyto úkony význam, výlučně v členském státě, v němž má vysílací organizace hlavní místo podnikání.“

¹⁷ Článek 3 návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a přenosy vysílání televizních a rozhlasových pořadů.

celoevropských vysílacích práv, k jejichž vzniku by podle jejich názoru v důsledku navrhovaných změn došlo,¹⁸ pro malé distributory. Ti totiž nemůžou finančně konkurovat větším distributorům.¹⁹

Nositelé práv (tj. např. filmové společnosti) vyjádřili nesouhlas s tím, aby jim bylo upřeno právo vybrat si území v rámci Evropské unie, pro něž chtějí poskytovat licence k dílům a jiným předmětům ochrany. Znemožnění výběru území, pro které jsou licence poskytovány, může zásadně zkomplikovat vymáhání jejich nároků.

Stejně obavy a nesouhlas jako nositelé práv zazněl i ze strany komerčních vysílatelů.²⁰ Komerční vysílatelé mají obavy i z toho, že by (minimálně po určitou dobu) došlo k omezení poskytování prémiového obsahu.²¹ Ze stejného důvodu (ekonomické nevýhodnosti pro tvůrce, producenty a nositele práv) by hrozilo i omezení jejich investic do dalšího rozvoje produkce a tvorby.²²

II. Spravedlivý a udržitelný trh digitálního obsahu

I. Poskytnutí výlučných práv k digitálnímu užití tiskovin vydavatelům

Evropská komise v reakci na přechod klasického tisku do digitální a on-line sféry prostřednictvím článku 11 návrhu Směrnice DSM navrhuje zavést pro vydavatele nové oprávnění k digitálnímu užití jejich tiskových publikací formou rozmnožování či zpřístupnění veřejnosti. Toto nové právo by mělo být podobné právu, které v komunitárním právu mají již filmoví producenti, výrobci zvukových záznamů a další subjekty v kreativním odvětví, např. vysílací společnosti. Tito vydavatelé dostanou z právního hlediska postavení nositelů výše uvedených práv, což jim má dle záměru Evropské komise zajistit výhodnější pozici při jednáních o užití vlastního obsahu, která povedou s provozovateli on-line

¹⁸ European commission. Synopsis Report on the Responses to the Public Consultation on the Review of the Satellite and Cable Directive. [online] s. 4 [cit. 9. 11. 2016] Dostupné z: http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?action=display&doc_id=15350

¹⁹ KUBÁTOVÁ, Eliška. Reforma autorského práva: Komisi čeká tvrdý boj.[online] EurActiv.cz, 16. 8. 2016 [cit. 23. 10. 2016]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/clanky/digitalni-agenda/reforma-autorskeho-prava-komisi-ceka-tvrdy-boj/>

²⁰ European commission. Synopsis Report on the Responses to the Public Consultation on the Review of the Satellite and Cable Directive. s. 3.

²¹ Sky plc. Contribution to Public Consultation on the Review of the EU Satellite and Cable Directive. [online] s. 15-24. [cit. 9. 11. 2016] Dostupné z: http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2015-51/cab-sat_review_-_rtl_group_final_12691.pdf

²² RTL Group. Contribution to Public Consultation on the Review of the EU Satellite and Cable Directive. [online] s. 14-24. [cit. 9. 11. 2016] Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eusurvey/pdf/answer/8c351b7a-badd-42ad-b64b-8516bb4ac66a>

služeb, které tento obsah používají nebo zpřístupňují, a zároveň jim dá i možnost domáhat se ochrany soudní cestou.

Evropská komise k tomuto opatření přistoupila zejména z důvodu panující nejednoznačnosti legislativního rámce pro činnost tzv. agregátorů, jako jsou například servery Google News, Flipboard či Právě dnes. Navíc existují názory, že úkony agregátorů nejsou z hlediska autorského práva vůbec relevantní nebo že jejich činnosti mají čistě technickou, automatickou a pasivní povahu, což jim umožňuje využít výjimku z odpovědnosti podle směrnice o elektronickém obchodu.²³ Snaží se tak sjednotit způsob, jakým je v právních předpisech v oblasti autorského práva definováno zpřístupňování a právo na sdělování veřejnosti. Tato úprava si dává za cíl vyjasnit vztahy a poskytnout jasná pravidla pro spolupráci mezi vydavateli autorských děl a výše uvedenými agregátory.

Navrhovaná ochrana tiskových publikací by se měla týkat pouze novinářských publikací zveřejněných poskytovatelem služeb, které jsou periodicky nebo pravidelně aktualizovány v jakýchkoli médiích, za účelem informování nebo zábavy. Neměla by tak dopadat na periodické publikace vydávané pro vědecké či akademické účely. Tisková publikace by nově měla být definována jako: *„záznam sbírky literárních děl žurnalistické povahy, který může obsahovat i jiná díla nebo předměty ochrany, který představuje jednotlivou položku v rámci periodicky zveřejňované nebo pravidelně aktualizované publikace pod tímž názvem, jako jsou noviny nebo časopis s obecnou či speciální tematikou, jehož cílem je poskytovat informace z oblasti zpravodajství nebo jiných témat a který je zveřejněn v jakémkoli médiu z podnětu, na redakční odpovědnost a pod kontrolou poskytovatele služeb.“*²⁴

Navrhovanou ochranou tiskových publikací však nejsou nijak dotčena a ovlivněna práva, která komunitární právo poskytuje autorům a jiným nositelům práv v souvislosti s díly a jinými předměty ochrany, které jsou součástí tiskové publikace. Nově zaváděných práv vydavatelů se nepůjde vůči těmto autorům a jiným nositelům práv dovolat, a nebudou ani zbaveni práva využívat svá díla a jiné předměty ochrany nezávisle na tiskové publikaci, jejíž jsou součástí.²⁵

II. Povinnost dohledu

Návrh Směrnice DSM stanovuje poskytovatelům služeb informační společnosti, kteří ukládají velké množství děl a jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli a zpřístupňují je veřejnosti (dále též jako „předmětní ISP“), novou povinnost.

²³ Evropská unie. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 9. 12. 2011 o Směřování k modernějšímu a evropštějšímu rámci v oblasti autorského práva, COM(2015) 626. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Brusel: Evropská komise, s. 9-10. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0626>

²⁴ Článek 2 odst. 4 návrhu Směrnice DSM.

²⁵ Článek 11 odst. 2 návrhu Směrnice DSM.

Článkem 13 návrhu Směrnice DSM dochází ke zpřísnění stávajícího režimu „*notice and takedown*“, který funguje na základě článku 14 směrnice o elektronickém obchodu. Tímto však dochází i podstatnému zásahu do principu safe harbor, což ilustruje skutečnost, že nebyl přijat přísnější režim „*notice and stay down*“, ale režim požadující preventivní filtrování i bez prvotního výskytu závadného obsahu.

Směrnice DSM konkrétně hovoří o povinnosti přijmout ve spolupráci s nositeli práv taková opatření, která zajistí fungování dohod uzavřených s nositeli práv ohledně užití jejich děl nebo jiných předmětů ochrany nebo která zabrání tomu, aby byla prostřednictvím jejich služeb dostupná díla nebo jiný předmět ochrany, který nositelé práv na základě spolupráce s poskytovateli služeb identifikují.²⁶ Návrh Směrnice DSM výslovně jako příklad takovéto opatření uvádí účinné technologie rozpoznávání obsahu.²⁷

Důvodová zpráva návrhu Směrnice DSM v části 3.²⁸ uvádí, že díky zlepšení vyjednávací pozice autorů a výkonných umělců, a kontroly, kterou mají nositelé práv nad využíváním svého obsahu chráněného autorským právem, bude mít tento návrh pozitivní dopad na autorské právo jakožto právo na vlastnictví chráněné Listinou základních práv Evropské unie. Důvodová zpráva v téže části dále uvádí, že dopad na svobodu podnikání a na svobodu projevu a informací by měl být pouze omezený, a to vzhledem k zavedeným zmírňujícím opatřením a vyváženému přístupu k povinnostem uloženým příslušným zúčastněným stranám.

Evropská komise k těmto opatřením přistoupila z toho důvodu, že se dle Evropské komise objevily nové formy on-line distribuce obsahu, které mohou široce zpřístupnit obsah chráněný autorskými právy nahraný koncovými uživateli. Tyto služby sice dle Evropské komise přitahují rostoucí publikum a získávají z distribuce tohoto obsahu ekonomický prospěch, vzrůstají však obavy, zda se hodnota, kterou některé z těchto nových forem on-line distribuce obsahu vytvářejí, spravedlivě dělí mezi distributory a držitele práv.²⁹ Obtíže při snaze získat odměnu za online distribuci svých děl by mohly podle důvodové zprávy návrhu Směrnice DSM ohrozit rozvoj evropské tvořivosti a produkce tvůrčího obsahu. Podle důvodové zprávy návrhu Směrnice DSM je proto nezbytné zajistit, aby autoři a nositelé práv získávali spravedlivý podíl z hodnoty, která je vytvářena užitím jejich děl a jiných předmětů ochrany. S ohledem na tuto skutečnost stanovuje návrh Směrnice DSM opatření, jejichž cílem je dle Evropské komise zlepšit postavení nositelů práv při vyjednávání a získávání odměny za využívání jejich obsahu online službami umožňujícími přístup k obsahu nahrávanému uživateli.

²⁶ Článek 13 odst. 1 návrhu Směrnice DSM.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Návrh Směrnice DSM, bod 3 Důvodové zprávy.

²⁹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 25.5.2016, COM(2016) 288.

Evropská komise však tímto návrhem ukládajícím předmětným ISP zavést plošnou kontrolu obsahu souborů poskytovaných uživateli jde proti dosavadní komunitární úpravě, a to navzdory tomu, že po proběhlé veřejné konzultaci ve svém sdělení³⁰ výslovně uvedla, že v balíčku návrhů zaměřených na autorské právo, předkládaném na podzim roku 2016, bude i nadále zachován stávající režim odpovědnosti zprostředkovatelů, přičemž bude uplatňován odvětvový přístup k regulaci.

Zavedení této povinnosti dohledu by mohlo být i v rozporu s dosavadní judikaturou Soudního dvora Evropské unie (dále též jako „SDEU“). Zejména je třeba zmínit jeho rozhodnutí ve věci Scarlet Extended SA v. Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM) C 360/10³¹ a rozhodnutí ve věci Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v. Netlog NV C 70/10³². V těchto rozhodnutích SDEU konstatoval (a nadále v tomto názoru i setrvává), že komunitární předpisy brání tomu, aby mohl být vydán příkaz zavést obecný dohled vykonávaný preventivně, výlučně na vlastní náklady a bez časového omezení, který by se vztahoval na všechny tyto uživatele bez rozdílu a který by byl způsobilý identifikovat počítačové soubory obsahující hudební, filmová nebo audiovizuální díla.

Je třeba zdůraznit, že SDEU takto rozhodl:

- pro rozpor takového systému filtrování se zákazem obecného dohledu, který je zakotven v článku 15 odst. 1 směrnice o elektronickém obchodu; a
- s ohledem na požadavky vyplývající z ochrany základních práv.

Přestože je totiž právo na vlastnictví, jehož součástí jsou práva související s duševním vlastnictvím, zakotveno jako základní právo, nevyplyvá z ustanovení a ani z judikatury SDEU, že jde o právo neomezitelné. Jeho ochranu je tak třeba poměřovat s ochranou jiných základních práv. Uložením povinnosti zavést obecný dohled by došlo:

- k zásahu do práv předmětných ISP, zejména do práva na svobodu podnikání;

³⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 25. 5. 2016, COM(2016) 288. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1477321760719&uri=CELEX:52016DC0288>

³¹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 24. listopadu 2011 Scarlet Extended SA proti Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM). Věc C-70/10, In InfoCuria [právní informační systém]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=81776&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=141740>

³² Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 16. února 2012. Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) proti Netlog NV. Věc C-360/10. In: InfoCuria [právní informační systém]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=119512&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=56048>

- do práv třetích osob, především pak uživatelů poskytované služby, a to konkrétně do jejich svobody projevu a do jejich práva na ochranu soukromí a rodinného života a práva na ochranu listovního tajemství.

Hrozí totiž, že takovýto systém nebude dostatečně rozlišovat mezi legálním a protiprávním obsahem, takže by při jeho provozu mohlo docházet i k blokování sdělení s legálním obsahem, a zároveň bude docházet ke shromažďování a zpracování údajů uživatelů majících důvěrnou povahu (včetně osobních údajů).³³

Při transpozici takovéto povinnosti filtrování do českého právního řádu, který reflektuje dosavadní komunitární úpravu, by tak rovněž vyvstal problém s konfliktem základních práv, jejichž ochrana je zejména zakotvena v Ústavě České republiky³⁴, Listině základních práv a svobod³⁵, Listině základních práv a svobod Evropské unie³⁶ a významných mezinárodních smlouvách³⁷ a dokumentech³⁸.

Nadto je rovněž návrhu Směrnice DSM předmětným ISP uložena povinnost poskytovat nositelům práv dostatečné informace o fungování a zavedení těchto opatření a případně jim podávají i odpovídající zprávy o rozpoznání a užití děl a jiných předmětů ochrany (i o užitích dle dohod).³⁹

Není však jednoznačně stanoveno, jakým způsobem by vůbec předmětní ISP měli získávat informace o všech nositelích práv a předmětech ochrany, aby mohli dostát této povinnosti. Recitál (39) návrhu Směrnice DSM přiznává, že spolupráce mezi předmětnými ISP a nositeli práv má zásadní význam. Nehovoří ale o povinnosti nositelů práv, nýbrž o tom, že v rámci spolupráce „by nositelé práv měli“ poskytnout předmětným ISP potřebné údaje umožňující předmětným službám identifikovat jejich obsah - jde tedy pouze o doporučení.

³³ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. Vydání první. Praha: C.H. Beck, 2016., s. 120 - 122. ISBN 978-80-7400-449-0.

³⁴ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ Usnesení č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶ Listina základních práv Evropské unie. In: EUR-Lex [právní systém]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:12012P/TXT>

³⁷ Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění protokolů č. 11 a 14 s protokoly č. 1, 4, 6, 7, 12 a 13, publikovaná sdělením č. 209/1992 Sb. ve znění sdělení č. 41/1996 Sb., č. 243/1998 Sb., č. 48/2010 Sb.m.s. a č. 114/2004 Sb.m.s., Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, publikovaný ve vyhlášce č. 120/1976 Sb. Dostupné z: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/mezinar.pakt-obc.a.polit_prava.pdf

³⁸ Všeobecná deklarace lidských práv a svobod. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>

³⁹ Článek 13 odst. 1 návrhu Směrnice DSM.

Předmětným ISP je v návrhu Směrnice DSM také uložena povinnost zavést mechanismy pro vyřizování stížností a zjednání nápravy, které budou uživatelům k dispozici v případě sporů o uplatňování opatření podle článku 13 odst. 1 návrhu Směrnice DSM.⁴⁰

Návrh Směrnice DSM hovoří o případném umožnění spolupráce poskytovatelů služeb informační společnosti s nositeli práv prostřednictvím dialogů se zúčastněnými stranami, aby vymezily osvědčené postupy (best practice) ohledně zaváděného obecného dohledu.⁴¹

III. Povinnost transparentnosti a právo na dodatečnou změnu smlouvy

Návrh Směrnice DSM v článku 14 ukládá členským státům zajistit, aby subjekty, kterým autoři a výkonní umělci udělili licenci nebo na ně příslušná práva převedli (např. hudební vydavatelé či kolektivní správci), těmto autorům a výkonným umělcům pravidelně a s přihlédnutím ke zvláštnostem jednotlivých odvětví, poskytovaly včasné, přiměřené a dostatečné informace o využívání jejich děl a výkonů. Zejména by v těchto informacích měly být uvedeny způsoby využívání a vytvářené příjmy a odměny, které jim náleží, a to přiměřeným, účinným a transparentním způsobem.

Úprava vychází ze skutečnosti, že některé smlouvy mezi autory či výkonnými umělci a jejich smluvními partnery jsou uzavírány na dlouhou dobu a obsahují často jen omezenou možnost je opětovně projednat. Nová úprava těmto autorům a výkonným umělcům zajistí možnost získávat informace o ekonomické hodnotě jejich práv v porovnání s odměnami, které dostávají.

Článek 15 Směrnice DSM pak dává autorům a výkonným umělcům oprávnění požádat o dodatečnou a přiměřenou odměnu od strany, s níž uzavřeli smlouvu o využívání práv, pokud je původně sjednaná odměna nepřiměřeně nízká ve srovnání s následnými příslušnými příjmy a výhodami vyplývajícími z využívání děl nebo výkonů.

Česká právní úprava obdobnou úpravu práva na dodatečnou odměnu (tzv. bestsellerový paragraf) již delší dobu obsahuje.⁴² Oproti navrhované úpravě však obsahuje dosavadní česká úprava ještě požadavek, aby původně sjednaná odměna nebyla ujednána v závislosti na výnosech. Navrhovaná úprava je tedy k autorům a výkonným umělcům příznivější, neboť jim přiznává právo na dodatečnou odměnu v případě nepřiměřeně nízké výše původně sjednané odměny ve srovnání s následnými příslušnými příjmy a výhodami vyplývajícími z využívání děl nebo výkonů. Návrh Směrnice DSM je pro autory a výkonné umělce příznivější i z toho důvodu, že subjektům, kterým autoři a výkonní umělci

⁴⁰ Článek 13 odst. 2 návrhu Směrnice DSM.

⁴¹ Článek 13 odst. 3 návrhu Směrnice DSM.

⁴² V současnosti v ustanoveních § 2374 a § 2387 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník; do 31.12.2013 v ustanovení § 49 a § 74 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon.

udělili licenci na svá práva nebo na ně tato práva převedli, zavádí povinnost být transparentní a informovat autory a výkonné umělce o údajích relevantních pro jejich nároky.⁴³

III. Přizpůsobení limitací a výjimky z autorského práva digitálnímu a přeshraničnímu prostředí

Přes harmonizační snahy v oblasti autorského práva jsou v řadě oblastí stále patrné odlišnosti v právních úpravách členských států, které mají podstatný dopad na digitální prostředí. Výjimky z autorskoprávní ochrany jsou toho typickým úkazem. Harmonizační snahy, zhmotněné mimo jiné Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti⁴⁴, nebyly ve všech aspektech zcela úspěšné. Mimo výjimky o dočasných rozmnoženinách a výjimky o některých povolených způsobech užití osiřelých děl je totiž provedení a vymezení konkrétní podoby výjimek ponecháno na jednotlivých členských státech. Tato roztržičnost úpravy byla mnohokrát středem pozornosti evropských orgánů, mimo jiné například v rámci prací na Zprávě o dosavadním provádění směrnice o harmonizaci autorského práva.⁴⁵

Známa se stala především diskuze ohledně tzv. svobody panoramatu⁴⁶, kdy na základě pozměňovacího návrhu byl do zprávy přidán návrh na omezení této svobody v případě užití pro komerční účely. Například pořízení fotografie architektonického díla za komerčním účelem by v případě takové úpravy podléhalo souhlasu autorů takové stavby.

V následující debatě převážil názor upozorňující na složitost posouzení komerčních a nekomerčních účelů v dnešní digitální době, kdy umístěním fotografie na sociální síť jako je například Facebook často uživatel dává souhlas i ke komerčnímu užití díla. Harmonizační snahy v oblasti výjimek byly již součástí Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě a více prostoru jí Komise věnovala v materiálu Sdělení o směřování k modernějšímu a evropštějšímu rámci v oblasti autorského práva⁴⁷ (dále jen

⁴³ Článek 14 návrhu Směrnice DSM.

⁴⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32001L0029&qid=1477321958724>

⁴⁵ Evropská unie. Zpráva o provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (2014/2256(INI)). Dostupná na <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2015-0209+0+DOC+XML+V0//CS>

⁴⁶ U nás zakotvena v § 33 Zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů.

⁴⁷ Evropská unie. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 9. 12. 2011 o Směřování k modernějšímu a evropštějšímu rámci v oblasti

„Sdělení o směřování“). Komise se v rámci Sdělení o směřování zaměřuje především na výjimky týkající se vyučování a tzv. vytěžování textů a údajů. Právě u vytěžování textů, kdy dochází ke strojovému čtení a analýze digitálního obsahu, je podle Komise v rámci jednotného digitálního trhu potřeba jednoznačných předpisů, na základě kterých by vědecká obec disponovala větší právní jistotou v rámci možností využití těchto metod. Komise zároveň upozorňuje, že právě věda a výzkum jsou důležitou součástí konkurenceschopnosti Evropské unie a právní úprava by jim měla pokud možno co nejvíce jejich práci usnadňovat. Do oblasti výjimek z autorského práva Komise dále patří například harmonizace usnadnění dálkového přístupu k dílům v knihovnách či výjimka pro osoby se zdravotním postižením.

I. Výjimka pro digitální a přeshraniční výukové činnosti

Evropská komise přišla v rámci návrhu Směrnice DSM též s výjimkou, jejímž cílem je: *„umožnit digitální užití děl a jiných předmětů ochrany výhradně pro ilustrační účel při vyučování v rozsahu opodstatněném sledovaným nekomerčním účelem, pokud toto užití:*

- a) *probíhá v prostorách vzdělávacího zařízení nebo prostřednictvím zabezpečené elektronické sítě přístupné pouze žákům nebo studentům a vyučujícím vzdělávacího zařízení;*
- b) *je doplněno uvedením zdroje včetně jména autora, je-li to možné.*⁴⁸

Výjimka nebo omezení by měla přímo sloužit k podpoře, obohacení nebo doplnění výuky, včetně souvisejících vzdělávacích činností, a to pouze v přímé souvislosti s těmito výukovými a vzdělávacími činnostmi. Členské země mohou tuto výjimku omezit obecně, případně pro jednotlivé konkrétní typy děl či jiných předmětů ochrany, pokud jsou odpovídající licence povolující předmětné úkony snadno dostupné na trhu. V takovém případě však mají povinnost přijmout nezbytná opatření umožňující zajistit náležitou dostupnost a viditelnost licencí povolujících předmětné úkony pro vzdělávací zařízení.⁴⁹

II. Výjimka pro vědecké organizace na vytěžování textů a dat

Výzkumným organizacím je v návrhu Směrnice DSM pro účely vědeckého výzkumu přiznána výjimka za účelem vytěžování textů a dat (*text and data mining*) z děl nebo jiných předmětů ochrany, k nimž mají tyto vědecké organizace zákonný přístup.⁵⁰ Inovativnímu výzkumu se tak dostane impulsu,⁵¹

autorského práva, COM(2015) 626. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Brusel: Evropská komise, s. 6-8. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0626>

⁴⁸ Článek 4 odst. 1 návrhu Směrnice DSM.

⁴⁹ Článek 4 odst. 2 návrhu Směrnice DSM.

⁵⁰ Článek 3 odst. 1 návrhu Směrnice DSM.

neboť výzkumným organizace budou moci při analýzách velkých souborů používat technologie vytěžování textů a dat, čímž se rozumí jakákoli automatizovaná technika analýzy, jejímž cílem je analyzovat text a data v digitální podobě. Výslovně je zavedena kogentnost této výjimky, strany si tak nemohou smluvně ujednat něco jiného.⁵²

Návrh Směrnice DSM považuje za výzkumné instituce: „*univerzity, výzkumné ústavy a jiné organizace, jejichž hlavním cílem je provádět vědecký výzkum nebo provádět vědecký výzkum a poskytovat vzdělávací služby:*

- a) *na neziskovém základě, nebo pokud zpětně všechny své zisky investuje do vědeckého výzkumu; nebo*
- b) *pokud sleduje veřejný zájem rozpoznaný členskou zemí*

*takovým způsobem, že přístup k výsledkům tohoto vědeckého výzkumu není přednostně umožněn podniku, který na tuto organizaci vykonává rozhodující vliv.*⁵³

Je třeba upozornit na to, že zákonná výjimka pro vytěžování textů a dat svědčí výzkumným organizacím, zahrnujícím celou řadu subjektů, jako jsou univerzity či výzkumné ústavy. Společným definičním znakem je však to, že tyto společnosti musí působit na neziskové bázi či v souvislosti s posláním ve veřejném zájmu uznávaným daným státem. Výjimka se tak nevztahuje na soukromé subjekty či subjekty pod rozhodujícím vlivem obchodních společností. Doposud však nebylo vyjasněno, jak bude posuzována situace, kdy si subjekt působící na neziskové bázi, tj. na kterého se tato výjimka vztahuje, objedná provedení určitého výzkumu u společnosti, která působí na komerční bázi, na kterého se tato výjimka nevztahuje.

III. Výjimka pro zachování kulturního dědictví

Evropská komise navrhuje v návrhu Směrnice DSM i novou povinnou výjimku, která umožňuje institucím kulturního dědictví (tj. veřejně přístupná knihovna nebo muzeum, archiv nebo instituce pečující o zachování filmového nebo zvukového dědictví)⁵⁴ pořizovat kopie děl nebo jiných předmětů ochrany, které se trvale nacházejí v jejich sbírkách, v jakémkoli formátu či na jakémkoli médiu. Pořizovat tyto kopie však bude možné výhradně za účelem uchování těchto děl nebo jiných předmětů

⁵¹ Evropská komise. Stav Unie v roce 2016: Komise navrhuje moderní úpravu autorského práva v zájmu rozkvětu a přístupnosti evropské kultury.

⁵² Článek 3 odst. 2 návrhu Směrnice DSM.

⁵³ Článek 2 odst. 1 návrhu Směrnice DSM.

⁵⁴ Článek 2 odst. 3 návrhu Směrnice DSM.

ochrany, a v rozsahu, který je pro toto uchování nezbytný.⁵⁵ Možnost uchovávat díla v digitální podobě je pro zachování kulturního dědictví i přístupu občanů k němu v budoucnu velmi důležitá.⁵⁶

IV. Výjimka za účelem prospěchu osob nevidomých, zrakově postižených či osob s jinými poruchami čtení

V neposlední řadě navrhuje Evropská komise přijetí směrnice⁵⁷, jíž bude provedena Marrákešská smlouva o usnadnění přístupu k publikovaným dílům nevidomým a zrakově postiženým osobám či osobám s jinými poruchami čtení⁵⁸, kterou podepsala Evropská unie 30. dubna 2014 a Česká republika dne 24. června 2014.⁵⁹

Tyto kroky jsou důležité k tomu, aby autorská práva nebránila plné účasti občanů na společnosti. Navrhovaná legislativa umožní také provádět výměny kopií děl v přístupném formátu, a to v rámci EU (řešeno navrhovaným nařízením) i s třetími zeměmi (řešeno navrhovanou směrnicí), které smlouvu podepsaly, a vyhnout se zdvojování práce a plýtvání zdroji.

⁵⁵ Článek 5 návrhu Směrnice DSM.

⁵⁶ Evropská komise. Stav Unie v roce 2016: Komise navrhuje moderní úpravu autorského práva v zájmu rozkvětu a přístupnosti evropské kultury.

⁵⁷ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o některých povolených způsobech užití děl a jiných předmětů chráněných na základě autorského práva a práv s ním souvisejících, z nichž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení, a o změně směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o přeshraniční výměně kopií některých děl a jiných předmětů, které jsou chráněny autorským právem a právy s ním souvisejícími, v přístupném formátu mezi Uníí a třetími zeměmi, z níž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení.

⁵⁸ Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired or Otherwise Print Disabled. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/wipo/130627_marrakesh-treaty_en.pdf

⁵⁹ *Contracting Parties to Marrakesh VIP Treaty* [online]. World Intellectual Property Organization [cit. 2016-10-20]. Dostupné z: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?treaty_id=843